

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 656/2014-23

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 10. februára 2015 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka, zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Rudolfa Tkáčika vo veci sťažnosti [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], obaja zastúpení advokátom [REDACTED], [REDACTED], pre namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 367/2008 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] a [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prerokovanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 367/2008 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Piešťany prikazuje vo veci vedenej pod sp. zn. 4 C 367/2008 konať bez zbytočných prieťahov.

3. [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] priznáva každému z nich finančné zadosťučinenie v sume 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré je im Okresný súd Piešťany p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Piešťany je p o v i n n ý uhradiť [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] trovy právneho zastúpenia v sume 450,24 € (slovom štyristopäťdesiat eur a dvadsaťštyri centov), na účet ich právneho zástupcu advokáta [REDAKOVANÉ] do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 656/2014-11 zo 4. novembra 2014 prijal na ďalšie konanie sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovatelia“), zastúpených advokátom [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], v ktorej namietali porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prerokovanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Piešťany (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C/367/2008.

V napadnutom konaní o určenie vecného bremena vydržaním, ktoré začalo návrhom doručeným Okresnému súdu Trnava 18. augusta 2005 a bolo pôvodne vedené na tomto súde pod sp. zn. 29 C/122/2005, vystupujú sťažovatelia ako odporcovia. Po obnovení Okresného

súdu Piešťany napadla vec 1. januára 2008 na tento súd a bola ďalej vedená pod sp. zn. 4 C 367/2008. Do podania sťažnosti na ústavnom súde nebolo uvedené konanie právoplatne ukončené a pojednávanie na okresnom súde v tomto období trvalo približne šesť a pol roka, celkovo však takmer deväť rokov.

Sťažovatelia k stavu veci uvádzajú:

«Účastníci sú si v konaní pred súdom rovní, to znamená, že tak ako uplatňovanie práva navrhovateľa na súde požíva ústavnú ochranu, túto požíva i odporca pri jeho bránení. U sťažovateľov napriek tomu, že sú odporcami prieťahy spôsobené a spôsobované Okresným súdom Piešťany spôsobujú a znásobujú stav právnej neistoty, nechť k zákonom a rezignáciu brániť akokoľvek a kdekoľvek svojich práv. Nečinnosť súdu a najmä jeho neefektívna činnosť má vplyv i na ich zdravotný stav, keďže ide o osoby v dôchodkovom veku a túto jeseň života si predstavovali tráviť a prežívať inak než ako účastníci prieťahového konania, v ktorom okrem porušenia čl. 48 ods. 2 Ústavy SR je badať i porušenia čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 Dohovoru. U sťažovateľov teda oprávnené prieťahy spôsobované poruшитelom bez právoplatného ukončenia veci neustále vyvolávajú hrozbu neprimeraných najmä psychických útokov zo strany navrhovateľov. Sťažovatelia sú dennodenne pod tlakom a musia sa spoliehať na milosť a nemilosť porušovateľa.

Nečinnosť a neefektívna činnosť spôsobila a spôsobuje zbytočné prieťahy v konaní vedenom pred Okresným súdom Trnava pod sp. zn. 29C/122/2005 ako i v konaní pred Okresným súdom Piešťany pod sp. zn. 4C/367/2008 a takto je stále porušované garantované právo podľa čl. 48 Ústavy SR.

Neúmerná dĺžka konania pred súdom má teda dopad najmä na ich psychickú stránku a absolútnu neistotu, nakoľko do dnešného dňa nie je vo veci právoplatne rozhodnuté a nemôže byť uzavretá kapitola v ich živote, a to definitívne vyporiadanie sa s navrhovateľmi, ktorí sa domáhajú cez súd svojho „práva“ pričom nekonanie má priamy vplyv na sťažovateľov, ktorí nemôže brániť svoje práva a keď ich i môžu brániť každé rozhodnutie porušovateľa v ich neprospech im odoberá časť zdravia a chute do života. Povaha veci, konanie a prístup oboch súdov si od začiatku vyžadoval a vyžaduje mimoriadnu starostlivosť a pozornosť všeobecného súdu venovanú efektívnemu a rýchlemu

postupu, tak aby bol naplnený účel konania a odstránený stav právnej neistoty, a to už len s prihliadnutím na vek účastníkov konania. Napriek tomu porušovateľ nekoná a ak koná, rozhodnutiami vytvára u sťažovateľov zbytočný pocit oprávnenosti nároku navrhovateľov, ktorý sa jeho činnosťou a neefektívnou činnosťou znásobil.»

Sťažovatelia ďalej v sťažnosti uvádzajú, že *«nevyužitie všetkých iných právnych prostriedkov, ktoré zákon na ochranu ich základného práva alebo slobôd sťažovateľom účinne poskytuje a na ktorých použitie sú oprávnení podľa osobitných predpisov, tak, aby boli odstránené prietahy v konaní, odôvodňujeme rozsudkami Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), ktoré dňa 22. októbra 2012 nadobudli právoplatnosť. Ide o rozsudky ESLP z 12. júna tohto roka v prípadoch Ištván a Ištvánová proti Slovenskej republike a Komanický (č. 6) proti Slovenskej republike».*

Vzhľadom na uvedené sťažovatelia žiadajú, aby ústavný súd vo veci ich sťažnosti takto rozhodol:

„I. Základné právo sťažovateľov v I. a II. rade, na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov v zmysle čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru bolo postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 4C/367/2008 (pôvodne pred Okresným súdom Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 29C/122/2005) porušené.

II. Okresnému súdu Piešťany prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 4C/367/2008 konal bez ďalších prietahov.

III. [REDAKOVANÉ] priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 10.000 € (slovom: desaťtisíc Eur), ktorému ich je Okresný súd Piešťany povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

IV. [REDAKOVANÉ] priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 10.000 € (slovom: desaťtisíc Eur), ktorej ich je Okresný súd Piešťany povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

V. Okresný súd Piešťany je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia (2 právne úkony vykonané vykonané v roku 2014 v zmysle § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c), §16 ods. 3 a § 13 ods. 2 Vyhlášky MS SR č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov

za poskytovanie právnych služieb) [REDAKČNÝ ZNAK] a [REDAKČNÝ ZNAK]
v sume 300,16 € (slovom: tristo Eur a šesťnásť centov) advokátovi [REDAKČNÝ ZNAK]
[REDAKČNÝ ZNAK], na jeho účet č. [REDAKČNÝ ZNAK]
[REDAKČNÝ ZNAK], do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. Spr. 857/14 doručeným ústavnému súdu 15. decembra 2014, v ktorom predsedníčka okresného súdu uviedla prehľad jednotlivých úkonov vykonaných vo veci. V závere vyjadrenia uviedla:

„K namietaným obdobiam nečinnosti si dovoľujem poukázať najmä na nedostatočné personálne obsadenie Okresného súdu Piešťany sudcami už od jeho znovuoobnovenia od 1. 1. 2008, kedy na súde pôsobilo len 7 sudcov, hoci súdy s porovnateľne veľkým územným obvodom mali priemerne 15 sudcov, viedlo k neprimeranej zaťaženosti sudcov množstvom pridelených vecí, pričom zo strany vedenia súdu nebolo možné túto situáciu žiadnym spôsobom ovplyvniť a Ministerstvo spravodlivosti SR oprávnené určovať voľné miesta sudcov situáciu riešilo len postupným navyšovaním miest sudcov, a to v priebehu 6 rokov na počet 13 sudcov, čo však nevedlo k zníženiu zaťaženosti súdu, nakoľko Okresný súd Piešťany mal mať od 01. 01. 2008 s ohľadom na veľkosť jeho obvodu minimálne 15 sudcov.

Už samotná skutočnosť, že sudca má viac ako 600 až 700 vecí v pojednávacej agende, v ktorých treba vytýčiť termín pojednávania, znamená, že ak by sudca vo všetkých veciach naraz vytýčil pojednávanie, mal by termíny vytýčené na viac ako 12 mesiacov dopredu, pričom v žiadnej z vecí by nemohol pojednávanie odročiť na skorší termín ako za rok, čo je neprípustné. V ideálnom prípade sudca skončí okolo 300 vecí v hlavnej agende za rok, čo znamená, že efektívne odpojednáva 300 konaní, ktoré je schopný skončiť, nakoľko veľa konaní treba pojednávať viac ako raz. Už len táto okolnosť neumožňuje sudcovi efektívne konať vo viac ako 600 spisov v hlavnej agende, čo má za následok prietahy v konaniach, ako aj dlhé obdobia medzi jednotlivými úkonmi. Množstvo vecí v pojednávacej agende v senáte sudcov Okresného súdu Piešťany má za následok prietahy v súvislosti s nariadením prvého pojednávania vo veci s ohľadom na potrebu vybavovať

pridelené veci podľa poradia nápadu s prihliadnutím len na prednostné veci, čo sa predmetného konania netýka.

Na záver si dovoľujem poukázať na existenciu systémových nedostatkov v oblasti výkonu spravodlivosti vo vzťahu k dlhodobému nedostatočnému obsadeniu tunajšieho súdu väčším počtom sudcov, ktoré vedenie súdu či konajúci sudca nemôžu ovplyvniť nástrojmi, ktorými by samy disponovali na vyriešenie tzv. objektívnych okolností preťahov v konaní. Táto skutočnosť bola zohľadnená i schválenou novelou zákona o sídlach a obvodoch súdov, kde s účinnosťou od 01. 05. 2013 bol z obvodu tunajšieho súdu odčlenený územný obvod okresu Hlohovec, čo len z časti prispelo k zníženiu nápadu nových vecí, avšak tunajší súd naďalej dokončuje aj všetky veci prevzaté z Okresného súdu Trnava od roku 1997 patriace k územnému obvodu okresu Hlohovec.

Súčasne si dovoľujem poukázať na rozhodnutie Najvyššieho správneho súdu ČR, č. k. 16 Kss 9/2013-91 z 20. 03. 2014, kde disciplinárny senát uznal pri hodnotení preťahov v konaniach z hľadiska porušenia povinností sudcu a jeho prípadného disciplinárneho previnenia, že činnosť každého sudcu má svoje limity a po nikom nemožno požadovať, aby sa nie krátkodobo, ale trvale, pracovne prepínal, vystavoval sa nezvládnuteľným stresom a v prospech nadštandardného plnenia pracovných úloh dlhodobo úplne potláčal svoj súkromný život. Sudca preto nemôže byť uznaný disciplinárne zodpovedným za to, že je dlhodobo značne vyťažovaný a v dôsledku toho jednoducho nie je schopný robiť všetky potrebné úkony bezodkladne tak, ako by zodpovedalo potrebám každého jednotlivého konania a najmä záujmom účastníkov na čo možno najrýchlejšom rozhodnutí vo veci.“

K stanovisku predsedníčky okresného súdu sa sťažovatelia vyjadrili prostredníctvom svojho právneho zástupcu podaním z 2. januára 2015, v ktorom uviedli, že trvajú na dôvodoch uvedených v ústavnej sťažnosti. Obranu okresného súdu spočívajúcu v poukazaní na personálne problémy zhodnotili ako neakceptovateľnú, odvolávajúc sa na judikatúru ústavného súdu o tejto otázke.

Trovy právneho zastupovania si sťažovatelia prostredníctvom ich právneho zástupcu vyčíslili v tomto štádiu konania na sumu 450,24 €.

Predsedníčka okresného súdu, ako aj sťažovatelia vyjadrili súhlas s upustením od ústneho pojednávania vo veci prijatej sťažnosti. Ústavný súd preto so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania.

II.

Ústavný súd zisťoval z obsahu sťažnosti a zo súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 4 C/367/2008 priebeh a stav konania. Zo súdneho spisu ústavný súd zistil tieto skutočnosti:

Na okresný súd napadla vec 1. januára 2008 a bola ďalej vedená pod sp. zn. 4 C/367/2008. Prvý úkon realizoval okresný súd 17. júla 2009 (viac ako rok aj pol od prevedenia veci) vo forme dopytu navrhovateľom, či trvajú na podanej žalobe. Po kladnej odpovedi navrhovateľov nariadil súd termín pojednávania na 12. november 2009. Pojednávanie bolo odročené na žiadosť právneho zástupcu odporcov (sťažovateľov) na 21. január 2010. Uvedené pojednávanie, na ktorom boli vypočutí účastníci konania ako aj svedkovia, bolo odročené na 15. marec 2010 z dôvodu doloženia listinných dôkazov navrhovateľmi. Na pojednávaní 15. marca 2010 bol po doplnení dokazovania vyhlásený rozsudok. Na základe odvolania odporcov zabezpečoval okresný súd vyjadrenie k odvolaniu a zaplatenie súdneho poplatku za odvolanie. Odvolaciemu súdu bol spis doručený 9. februára 2011 (takmer 11 mesiacov od vyhlásenia rozsudku). Spis bol 14. februára 2012 predložený vyššiemu súdnemu úradníkovi na vyrubenie správneho poplatku za odvolanie. Krajský súd v Trnave (ďalej len „krajský súd“) rozhodnutím sp. zn. 24 Co/40/2011 z 30. marca 2012 odvolaním napadnutý rozsudok prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Odvolací súd okrem iného konštatoval, že prvostupňový súd nevyzval navrhovateľov kvalifikovaným spôsobom na odstránenie nedostatkov návrhu,

keďže návrh bol neurčitý, čo sa týka druhu vecného bremena, ktorého určenia sa domáhali. Okresný súd podľa názoru odvolacieho súdu pochybil, pričom išlo o vadu, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Okresnému súdu bol spis doručený 2. mája 2012, takmer dva roky od podania odvolania sťažovateľmi.

Okresný súd vyzval 10. mája 2012 navrhovateľov na doplnenie návrhu. Po doručení návrhu na zmenu petitu uznesením z 29. júna 2012 súd pripustil zmenu návrhu. Na pokyn sudkyne bol spis 10. augusta 2012 predložený vyššiemu súdnemu úradníkom na právny rozbor. Ďalší termín pojednávania bol nariadený na 14. november 2012. Na tomto pojednávaní súd doplnil dokazovanie a vyhlásil rozsudok vo veci. Na základe odvolania účastníkov konania bol spis 25. apríla 2013 predložený krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní.

Okresnému súdu bol 8. júla 2013 doručený návrh navrhovateľov na nariadenie predbežného opatrenia, v dôsledku čoho bol spis vyžiadaný z krajského súdu. Okresný súd uznesením z 31. júla 2013 nariadil predbežné opatrenie. Proti rozhodnutiu o nariadení predbežného opatrenia sa odporcovia odvolali. Krajský súd uznesením sp. zn. 9 Co/370/2013 z 28. novembra 2013 zmenil napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa tak, že návrh na nariadenie predbežného opatrenia zamietol.

O odvolaní proti rozsudku okresného súdu rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 24 Co/173/2013 z 30. apríla 2014, ktorým rozhodnutie okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Odvolací súd konštatoval, že súd prvého stupňa vec nesprávne právne posúdil tým, že na vec neaplikoval správne všetky náležité ustanovenia právneho predpisu a nadväzne nedostatočne zistil skutkový stav. Spis bol na okresný súd doručený 26. mája 2014.

Ústavný súd konštatuje, že v konaní sp. zn. 4 C/367/2008 sa dlhšie obdobie nečinnosti vyskytlo od 1. januára 2008 do 17. júla 2009 (takmer rok a pol), pričom okresný súd prvé pojednávanie nariadil až na 12. november 2009, t. j. 22 mesiacov a 12 dní po prevzatí veci. Ďalší prieťah v konaní badať v období od marca 2010 do rozhodnutia o odvolaní 30. marca 2012. Odvolanie odporcov bolo súdu doručené 4. mája 2010. Spis bol predložený odvolaciemu súdu až 17. januára 2011. Aj kvôli opakovanému rozhodovaniu

o súdnom poplatku za odvolanie (súdny poplatok uhradený 23. novembra 2010 a 24. februára 2012) krajský súd o veci rozhodoval až 30. marca 2012. V ostatnom období súd síce priebežne konal, ale bez efektívneho postupu vo veci. Do podania sťažnosti na ústavný súd nebolo ešte vo veci právoplatne rozhodnuté.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prieťahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (I. ÚS 10/98).

Povinnosťou súdov vyplývajúcou zo základného práva účastníkov súdneho konania na prerokovanie ich vecí bez zbytočných prieťahov, v kontexte medzinárodných záväzkov Slovenskej republiky garantovať účastníkom súdneho konania právo na prerokovanie ich vecí v primeranej dobe (v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru), je zabezpečiť odstránenie stavu právnej neistoty osoby domáhajúcej sa rozhodnutia štátneho orgánu v primeranej dobe (III. ÚS 111/04, III. ÚS 11/05).

Otázku existencie zbytočných prieťahov v konaní, a tým aj porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, skúma ústavný súd vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu podľa právnej a faktickej zložitosti vecí, podľa správania účastníkov konania a spôsobu, akým v konaní postupoval súd (II. ÚS 74/97). Tieto tri kritériá zohľadňuje pri namietaní porušenia práva na prerokovanie vecí súdom v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru aj Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) (III. ÚS 111/02, III. ÚS 29/03).

1. Predmetom posudzovaného konania pred okresným súdom je rozhodnutie o určení vecného bremena vydržaním. Ústavný súd konštatuje, že spory o určenie práva zodpovedajúce vecnému bremenu viažuce sa na nehnuteľnosť patria do bežnej rozhodovacej agendy všeobecných súdov. Spravidla však pri preukázaní, či došlo k vydržaniu práva zodpovedajúcemu vecnému bremenu, je potrebné vykonať širšie dokazovanie, čo môže ovplyvniť faktickú zložitost' takéhoto konania. Uvedená skutočnosť však nemôže okresný súd zbaviť zodpovednosti za stav, v akom sa namietané konanie nachádzalo v čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu.

2. Ďalším kritériom, ktoré ústavný súd posudzoval, bolo správanie účastníkov konania. V správaní sťažovateľov, ktorí sú v procesnom postavení odporcov, ústavný súd nezistil skutočnosti, ktoré by viedli k spomaleniu posudzovaného konania. Až na jeden prípad, keď okresný súd odročil pojednávanie (12. novembra 2009) pre ospravedlnenú neúčast' ich právneho zástupcu, sťažovatelia sa zúčastňovali pojednávaniu a poskytovali súdu potrebnú súčinnosť.

Predĺženie konania bolo do istej miery spôsobené aj v dôsledku uplatnenia procesných práv sťažovateľov. V prípade ich uplatnenia oprávnená osoba neznáša zodpovednosť za predĺženie konania, ale zodpovednosť nemožno pripísať ani na vrub vo veci konajúcemu štátnemu orgánu (III. ÚS 242/03, IV. ÚS 218/04).

Tiež je potrebné uviesť, že sťažovatelia počas obdobia, keď okresný súd vykazoval prieťahy v konaní, nepodali sťažnosť na prieťahy v konaní predsedovi okresného súdu podľa § 62 ods. 1 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých predpisov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“), ktorú ústavný súd považuje za účinný prostriedok nápravy postupu všeobecného súdu, ktorý môže prispieť k odstráneniu nečinnosti súdov, a tým aj k urýchleniu konania (I. ÚS 222/2010 a ďalšie).

K tvrdeniu sťažovateľov, že podľa názoru rozhodnutia ESLP je prax ústavného súdu pri posudzovaní využitia prostriedkov nápravy sčasti nekonzistentná, ústavný súd uvádza, že z odôvodnenia z rozhodnutí ESLP, na ktoré poukazovali sťažovatelia, možno skôr vyvodiť záver, že otázku vyčerpania vnútroštátnych prostriedkov nápravy ESLP skúmal s ohľadom na špecifické okolnosti konkrétneho prípadu, pričom zároveň konštatoval, že jeho úlohou nebolo rozhodnúť, či vo všeobecnosti aplikovateľné vnútroštátne právo je v súlade s dohovorom alebo či vnútroštátne právo bolo aplikované vnútroštátnym orgánom správne [odsek 76 rozhodnutia ESLP z 12. júna 2012 vo veci Ištván a Ištvánová proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 30189/07, podobne odsek 73 rozhodnutia z 12. júna 2012 vo veci Komanický (č. 6) proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 40437/07]. ESLP v oboch prípadoch posudzoval vyčerpanie vnútroštátnych prostriedkov nápravy v okolnostiach konkrétneho prípadu pre účely posúdenia prijateľnosti sťažnosti sťažovateľov v konaní pred ESLP. Z uvedeného dôvodu nie je možné bez ďalšieho stotožňovať podmienky prijateľnosti sťažnosti v konaní pred ESLP a v konaní pred ústavným súdom (podobne napr. III. ÚS 116/2013).

Ústavný súd považuje sťažnosť v zmysle § 62 a nasl. zákona o súdoch za účinný prostriedok nápravy. Jeho nevyužitie, okrem prípadov existencie dôvodov osobitného zreteľa (§ 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde) spravidla zakladá dôvod na odmietnutie sťažnosti pre jej neprípustnosť.

Ústavný súd však vzhľadom na celkovú dĺžku konania, ako aj na dĺžku konania po prevedení veci na okresný súd rozhodol o prijatí sťažnosti sťažovateľov na ďalšie konanie. Skutočnosť, že sťažovatelia neprejavili záujem na využitie účinných právnych prostriedkov na odstránenie porušovania ich práva na konanie bez zbytočných prieťahov, zohľadnil pri stanovení výšky finančného zadosťučinenia.

3. Ústavný súd napokon hodnotil samotný postup okresného súdu z hľadiska posudzovania, či v právnej veci sťažovateľov došlo k zbytočným prieťahom.

Keďže sťažovatelia nenamietali prieťahy v konaní sp. zn. 29 C 122/05, ktoré bolo vedené pred Okresným súdom Trnava, obmedzil sa ústavný súd len na posúdenie namietaného konania, nemohol však neprihliadnuť na skutočnosť, že celkovo trvá konanie o určenie vecného bremena vydržaním viac ako deväť rokov.

Pokiaľ ide o hodnotenie postupu okresného súdu, v jeho konaní sa dlhšie obdobie nečinnosti vyskytlo v období od 1. januára 2008 do 17. júla 2009. Okrem nečinnosti bol postup okresného súdu v napadnutom konaní poznačený aj neefektívnosťou. Ústavný súd hodnotí ako neefektívny postup súdu, čo sa týka odstránenia nedostatkov návrhu na začatie konania, keď až na základe rozhodnutia odvolacieho súdu sp. zn. 24 Co/40/2011 z 30. marca 2012 vyzval 10. mája 2012 navrhovateľov na odstránenie nedostatku podania (viac ako štyri roky od prevzatia veci). Podobne ako neefektívny hodnotí postup pri ustálení skutkového stavu, ktorý podľa názoru krajského súdu vysloveného v rozhodnutí o odvolaní sp. zn. 24 Co 173/2013 z 30. apríla 2014 zatiaľ nie je dostatočne zistený, a to ani po viac ako ôsmich rokoch od začiatku pojednávania. Podobne ako neefektívny hodnotí ústavný súd

postup pri vyrubovaní poplatku za odvolanie proti rozhodnutiu okresného súdu z 15. marca 2010.

Ústavný súd konštatuje, že relevantným faktorom, ktorý mal negatívny dopad na plynulý priebeh posudzovaného konania, bol postup okresného súdu a zbytočné prietahy, ktorých sa dopustil v dôsledku nečinnosti, ako aj v dôsledku svojho neefektívneho a nesústredeného postupu.

Podľa ustanovenia § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) v konaní postupuje súd v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania tak, aby ochrana práv bola rýchla a účinná.

Podľa ustanovenia § 100 ods. 1 OSP len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Pritom sa usiluje predovšetkým o to, aby sa spor vyriešil zmierne a aby konanie pôsobilo výchovne.

Celkovo ústavný súd posúdil dĺžku konania na okresnom súde ako neprimerane dlhú a konštatuje, že okresný súd neposkytol sťažovateľom v konaní sp. zn. 4 C 367/2008 rýchlu a účinnú ochranu ich práv podľa § 6 a § 100 ods. 1 OSP, a preto ústavný súd rozhodol, že okresný súd v tomto konaní porušil základné právo sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

Podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Ústavný súd zistil porušenie základného práva sťažovateľov zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, prikázal okresnému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prietahov, a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádzajú sťažovatelia domáhajúci sa rozhodnutia súdu vo veci samej (bod 2 výroku nálezu).

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa ustanovenia § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Sťažovatelia žiadali priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume každému po 10 000 €. Ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľov, prikázal okresnému súdu, ktorý jej základné právo porušil, vo veci konať, a na dovŕšenie nápravy porušenia základného práva priznal sťažovateľom po zohľadnení všetkých okolností prípadu aj primerané finančné zadosťučinenie v sume každému po 2 000 € (bod 3 výroku nálezu).

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Právny zástupca sťažovateľov si uplatnil nárok na náhradu trov v sume 450,24 € za tri úkony právnej služby (za prevzatie a prípravu zastúpenia, za podanú ústavnú sťažnosť a za stanovisko k vyjadreniu okresného súdu) vykonané v roku 2014 v sume 134,00 € za jeden úkon právnej služby a režijný paušál 6 x 8,04 € v zmysle § 11 ods. 3 a 13 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Ústavný súd priznal náhradu trov konania v požadovanej sume (bod 4 výroku nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u ě n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. februára 2015